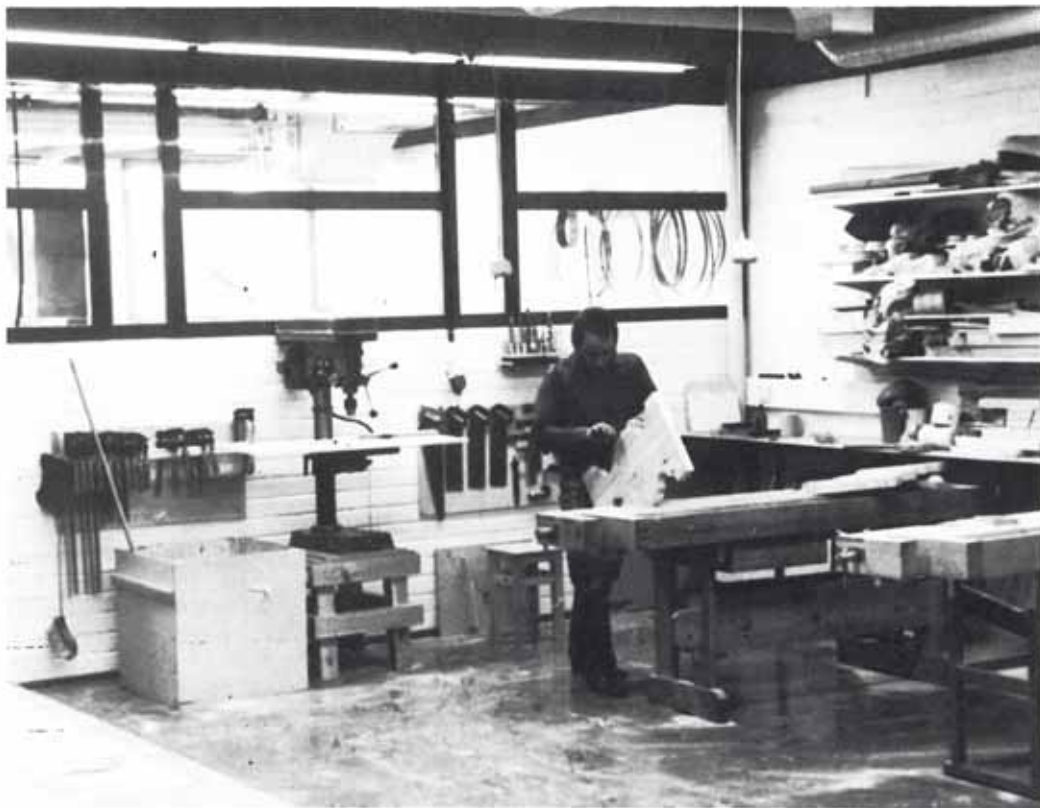

Kovaa neuvontaa

Miksi kotiteollisuusneuvonta on vain kankaankudonnan, ompelun, neulomisen tai muun pehmeän neuvontaa? — tämä kysymys esitetään hyvin usein Kotiteollisuuden keskusliiton ja kotiteollisuusyhdistyksien työntekijöille sekä Kotiteollisuus-lehden toimittajille. Aihe on aina sama, sävy vain vaihtelee kiinnostuksesta kiukkuun. Kysymyksistä heijastuu kova paine kovuuteen.

Kotiteollisuuden keskusliittoon kuuluvat 22 kotiteollisuusyhdistystä antavat ammatillista aikuisneuvontaa kotiteollisuudesta. Neuvonta tapahtuu osaksi kurssimuotoisena eri paikkakunnilla, mutta pääpainotteisesti paikallisena 192 kotiteollisuusneuvonta-asemalla ympäri maata. Lähes kaikilla kotiteollisuusneuvonta-asemilla annetaan kankaankudonnanneuvontaa. Useilla neuvonta-asemilla on myös ompelu- ja neuloneuvontaa sekä muutamilla puutyö- ja keramiikkaneuvontaa.

Kotiteollisuusneuvonta-asemien aihejakautuma ja painotus

kudontaan ja muihin pehmeisiin materiaaleihin on muotoutunut vuosikymmenien aikana kysynnän ja tarjonnan lakien mukaan.

Kotiteollisuusneuvonta ja -kurssitoimintaa kohdistetaan mm. ammattienharjoittajille, kurssien ja kerhojen ohjaajille, työssään jonkin kotiteollisuusalan erityisalueen tietoja ja taitoja tarvitseville, eri alojen järjestöille ja yhteisöille sekä sellaisille yksityisille henkilöille, jotka haluavat täydentää omia käsityöalan taitojaan ja tietojään. Kotiteollisuusneuvonta tarjoaa myös merkittävän ammatinva-

linnanohjauksen ja -tietoja käsityöammateista kiinnostuneille nuorille.

Kovaa neuvontaa

Kovien materiaalien neuvontaa annetaan kaikille halukkaille, mutta kovin suuria kehderyhmiä ei kuitenkaan kateta, koska tämän alan neuvonta-asetimia ei ole montaa. Neuvontaa annetaan asemien lisäksi myös kurssimuotoisena sekä erilaisten projektien kautta. Kurssimuotoisesta kovien materiaalien toiminnasta suosittuja ovat mm. päre-, juuri, paju- ym. aiheet. Suurituloisempien tuloksien saamiseksi kannattaa kuitenkin haiketa neuvonta-asetimille.

Puutyö- ja keramiikkaneuvonta-asetimat

Puutyöneuvonta-asetimia on Pohjois-Karjalan kotiteollisuusyhdistyksessä (kty) Joensuussa, Kuopion seudun kty:ssä Vuorelassa (Siilinjärvi) sekä Keski-Pohjanmaan kty:ssä Kaustisella. Lisäksi Keski-Suomen kty:llä on puutyöpiste Saarijärvellä ja Ylä-Savon kty:llä on puutyö-

Puutyöaseman perustaminen on kallista. Koneet ja laitteet maksavat paljon ja tilojen on täytettävä tiukat turvallisuusvaatimukset. Kuva Rantakylän kotiteollisuusneuvonta-asetimalla Pohjois-Karjalasta.

konsultti, joka antaa puutyöneuvontaa yhdistyksen toimialueella mm. tuotesuunnittelun ja projektien avulla.

Keramiikkaneuvonta-asetimia on Hämeen-Satakunnan kty:n Hervannan neuvonta-asetimalla Tampereella, Keski-Suomen kty:ssä Jyväskylässä ja Saarijärvellä, Mikkelin läänin kty:ssä Mikkeliissä sekä Kuopion seudun kty:ssä Juankoskella, Kuopiossa, Siilinjärvellä, Vehmersalmella ja Vuorelassa (Siilinjärvi).

Tässä artikkelissa käsittelemme muutamien edellä mainittujen neuvonta-asetimien toimintaa sekä alan ongelmia ja tulevaisuuden näkymiä.

Kanteleita Kaustisella

Erikaisen oman värinsä puutöihin tuo Kaustisen kuuluisa kansanmusiikkipitäjä. Puutyöneuvonta-asetimalla valmistuu erilaisia soittimia, joita oman pitäjän soittajat tekevät itselleen tai perheensä jäsenille. Valmistuneiden soitinten määrä on suuri sekä laji- että mallivalikoimaltaan. Puutyöneuvonta-asetimalla voi tuki nikkaroida muutakin, mutta työskentely painottuu erittäin vahvasti juuri soittimiin.

Vuorelassa lastut lentelevät

Kuopion seudun kty:llä on Siilinjärven kuntoutumiskeskuksen tiloissa Vuorelassa ajanmukaiset puutyöneuvontatilat. Kuntoutumiskeskus on antanut käyttöön tilojen lisäksi koneet ja työvälineet, kotiteollisuusyhdistys on palkannut neuvojan. Neuvontasema on avoinna kaikille hakukaille ja ohjaaja on paikalla 60—100 tuntia kuukaudessa, pääasiassa iltapäivisin, iltaisin ja lauantaisin. Asiakasystävälliset aukiolo- ja ohjausajat ovat lisänneet kävijämääriä koko ajan. Tämän hetkisestä asiakaskunnasta merkittävä osa on nuoria naisia, jotka valmistavat koteihinsa mm. hyllykköjä ja pieniä kaappeja. Muu asiakaskunta, edellisten lisäksi, on kiinnostunut vanhojen huonekalujen kunnostamisesta, pöydistä — etenkin pirtinpöydistä — ja varsinkin keväisin moottoriveneiden sisustamiseen liittyvistä esineistä ja muista tuotteista.

Perustetaanko puutyöasema?

— Kuopion seudun kotiteollisuusyhdistyksen tuskin olisi perustettu puutyöneuvontasema, ellei Siilinjärven Kuntoutumiskeskus olisi asiassa niin voimakkaasti mukana, kertoo toiminnanjohtaja Anneli Laaksonen. — Nyt on hyvä toimia, koska tilat täyttävät kaikki turvallisuusvaatimukset ja ne ovat muutenkin tarkoitukseensa sopivat. Yleisesti ottaen puutyöneuvontasemat jäävät kuitenkin perustamatta juuri sen takia, että työturvallisuusmääräykset ovat tiukat, koneet tavattoman kalliita ja raaka-aineitten säilytystiila vaatii omat ominaisuutensa. Puutyöneuvontasema on taloudellisesti liian suuri haaste, ellei taakse tule jokin yhteisö, yrittäjä tai esim. yhteiskunta. Puutyöneuvontaa voisi toteuttaa parhaiten ehkä yhteiskunnan tukeman projektitoiminnan avulla, pohtii Anneli Laaksonen neuvonnan toteuttamismuotoja ja -mahdollisuuksia.

Keramiikkaa Kuopion korkeudella

Kotiteollisuusyhdistyksistä eniten keramiikkaneuvontaa antaa Kuopion seudun kotiteollisuusyhdistys, jolla on peräti viisi keramiikkaneuvontapistettä. Suurin käyttö on Vuorelassa, jossa

keramiikkaneuvoja on paikalla kolmena päivänä viikossa. Seuraavana on Kuopion neuvontasema, joka työllistää neuvojaa kahtena päivänä viikossa. Juankoskella, Siilinjärvellä ja Vehmersalmella keramiikkaneuvoja käy määrällisinä.

Kaikissa viidessä keramiikkapisteesä on dreijat ja muut tarvittavat työvälineet, mutta uuneja on vain kolmessa. Uunittien keramiikkapisteiden tuotteiden poltto suoritetaan pääsääntöisesti Vuorelassa, jossa unni on päällä lähes koko ajan.

Kaikissa keramiikkapisteesä järjestetään kursseja, tilat ovat tiettyinä aikoina myös kansalaisopistojen keramiikkapiirien käytössä. Keramiikkaneuvonta on tuonut mukaan erilaisia ikäryhmiä aikuisväestöstä kuin myös nuorista ja lapsista, aihe on ollut erikoisesti päiväkerhoalaisten suosiossa. Keramiikkapisteesä on järjestetty myös tiettyinä tunteina päivästä koululaisille ohjausta heidän odotellensa koulukyytikuljetuksia.

Keramiikkaa kaikkialle

Kannattaako keramiikkaneuvontasemia perustaa? Kuopion seudun kty:n toiminnanjohtaja Anneli Laaksonen suosittaa lämpimästi keramiikkaneuvonnan laajentamista kaikkialle. Tilojen hankkiminen on suhteellisen helppoa, koska koneet ja työvälineet eivät aseta mahdollisia vaatimuksia. Dreijat tulisi olla joka paikassa, mutta kaikista kalleimmasta työvälineestä, uunista, hankkimista voi jo miettiä. Lähekkäin oleville neuvontasemille riittää yksi unni ja tarvittaessa voi polttosopimuksen tehdä esim. paikkakunnan kansalaisopiston tai alan yrittäjien kanssa ja käyttää heidän uunejaan. Yhteisöt materiaaleissa ovat edullisia ja sama neuvoja voi hoitaa muutamaa neuvontasemaa.

Anneli Laaksonen on iloinen siitä, että keramiikkaopetus on tuonut niin paljon uusia ihmisiä ja ryhmiä neuvontasemille. — Neuvontaa ja kursseja suunniteltaessa olisi myös tärkeä huomioida ajankohta, sillä illat ja viikonloput ovat otollista ja tuloksekasta aikaa, korostaa Anneli Laaksonen. Keramiikkaneuvonta todella monipuolistaa ja pirstottaa koko kotiteollisuusyhdistyksen toimintaa.

Dreijaaminen kiinnostaa. Keramiikkaopetus on tuonut runsaasti uusia ihmisiä neuvontasemille ainakin Kuopion kotiteollisuusyhdistyksen alueella.

“Mun kanteleeni kauniimminkin...” -sävel on varmasti helkähdellyt kymmeniä ellei satoja kertoja puutyöneuvontasemalla Kaustisella, jossa valmistetaan lukuisia erityyppisiä soittimia. Neuvontasema oli yksi mielenkiintoisimmista kohteista Kotiteollisuuden keskusliiton 38. liittokokouksen retkeilypäivänä.

Saarijärven monitoimikeskus

Keski-Suomen kotiteollisuusyhdistyksellä on monipuolista toimintaa Saarijärven keskustassa. Kaupunki on antanut kotiteollisuusyhdistyksen käyttöön tilat kolmesta vierekkäisestä rakennuksesta kotiseutumuseon tuntumassa. Suurimmassa rakennuksessa on kudonnanneuvontasema sekä yhdistyksen liikkeen Perinnepuodin myymälä. Tiloissa on myös Saarijärven matkailuinformaatiopiste sekä yrittäjien näyttelytila, jotka varsinkin turistiaikaan tuovat neuvontasemalle uusia asiakkaita. Piha-rakennuksista toisessa on keramiikkaneuvontatila ja toisessa puutyöpiste.

Läänin taidetoimikunta avusti neuvontasemaa muutama vuosi sitten uunin hankinnassa. Keramiikkaneuvonta onkin ollut suosittua, varsinkin alkuaikoina moni lähiseudun yrittäjä sai tarvittavan alkuinnostuksen ja opetuksen neuvontasemalta. Tänä päivänä keramiikkaneuvonnan käyttäjinä ovat esim. koululais- ja vammaisryhmät. Tietyinä iltoina tilat ovat kansalaisopiston keramiikkapiirin käytössä.

Puutyöpiste ei ole varsinainen puutyöneuvontasema, mutta siellä työskentelee kaksi työntekijää, jotka valmistavat osan Perinnepuodin puutyömalliston mallikappaleista sekä pienistä tuotesarjoista.

Miten olisi tuotekehittelypaja?

Keski-Suomen kotiteollisuusyhdistyksen toiminnanjohtaja Riitta Virtala ja Saarijärven kotiteollisuusneuvontaseman hoitaja Lauri Pasanen ovat paneutuneet perusteellisesti keramiikka- ja puutyöneuvontaan. Kumpikin on tyytyväinen toimintaan, mutta molemmat myöntävät, että paremminkin voisi olla. Kehittämiskeskustelujen yhteydessä on hahmottunut sekä keramiikka- että puutyöneuvontaa koskien ajatus tuotekehittelypajasta: "Siellä sitten kaikki kiinnostuneet saisivat neuvoja tuotesuunnittelusta erittäin idearikkaalta ja luovalta ohjaajalta, jolla olisi rautaiset neuvot kovimpiinkin ongelmiin."

Tuotekehittelypaja -suunnitelua himmentää kuitenkin käytännössä koettu, varsinkin puutöiden valmistukseen liittyvä, ongelma — idea ja mallikappa-

le voivat jäädä toteutumista vaille, koska ei löydy valmistajaa. Riitta Virtala ja Lauri Pasanen ovat nähneet monen loistavan asian kaatuvan juuri tähän ongelmaan. Jos olisi varmuus tekijöistä, olisi tuotekehittelypajalla hyvät mahdollisuudet onnistumiseen.

Kovien ongelmien julkaisuja

Kotiteollisuus-lehti on toimintansa aikana julkaissut runsaasti kovien materiaalien alan — etenkin puutyöalan — artikkeleita, työohjeita ja mallipiirroksia. Kotiteollisuuden keskusliitto välittää edelleen osaa näistä malleista työpiirroksina.

Kotiteollisuus, samoin kuin muutkin lehdet ja julkaisut, kaipaavat kuitenkin tämän päivän elämiseen ja asumiseen liittyviä malleja. Maassamme on valtava joukko osaavia ja taitavia puutyöntekijöitä, mutta nyky-päivän mallitarjonta on niukkaa ja tilauksestakin tehtävien mallituotteiden toimittaminen hidasta.

Pohtiva ajatus viivähtääkin maamme lukuisten käsi- ja taideteollisten oppilaitosten puutyöosastoilla. Siellä on runsaasti innostunutta ja taitavaa oppilasainesta eli voisivatko opetusohjelmien laatijat sujauttaa oh-

jelmiinsa myös ajatuksen mallistojen valmistamisesta alan lehdille ja muille julkaisuille. Omien käsien taitoja kartuttavat ympäri maata odottavat malleja ja toimintaa. Puinen pallo on teillä — päättäjät ja opettajat.

Kovien materiaalien koulutussihteeri keskusliittoon

Uusien työntekijöiden listaykkönen Kotiteollisuuden keskusliitossa on jo vuosia ollut toisen koulutussihteerin eli kovien materiaalien koulutussihteerin toimen saaminen. Tehtäväkuvaan tulisi kuulumaan mm. erityisesti koko järjestön kovien materiaalien neuvonnan kehittäminen, tuotekehitys sekä yhteistyö alan yrittäjien ja kuntien kanssa.

Ylemmiltä tahoilta vihreä valo on jo väläyksenomaisesti vilkuttellut, mutta viime vuosi jätti jälleen punaisen päälle vakanssilikennevaloihin.

Kansakunnan päättäjien tulisi muistaa, että kotiteollisuusneuvonta todella kaippaa ja tarvitsee kovuutta pehmeiden rinnalle.

Keski-Suomen kotiteollisuusyhdistyksen toiminnanjohtaja Riitta Virtala ja Saarijärven kotiteollisuusneuvontaseman hoitaja Lauri Pasanen painottavat tuotesuunnittelun merkitystä kotiteollisuustuotteissa. Yhdistyksen liikkeellä Perinnepuodilla on omaa keramiikka- ja puutuotteiden mallistoa. Lauri Pasanen esittelemä metso on yksi tunnetuimmista keskisuomalaisista kotiteollisuustuotteista.